

Listafólkasamband Føroya
Lützenstrøð 4
FO 110 Tórshavn
lisa@lisa.fo
Tel +298220197

Tórshavn tann 06.05.2020

Til

Jenis av Rana, landstýrismann í uttanríkis- og mentamálum

Viðvíkjandi listaøkinum undir koronakreppuni

Sambært avtalu sendir Listafólkasamband Føroya hervið skriv, sum lýsur á hvønn hátt listaøkið virkar og hvussu tað verður ávirkað av tiltøkum, sum eru sett í verk fyri at basa koronasmittuni. Við støði í hesum, koma vit við einum tilmæli um, hvussu hjálpin til listaøkið kann sniðgevast á ein munagóðan og fíggjarligt burðardyggan hátt.

Listin varð í stundini meint rakt tann 12. mars 2020, tá ið allir pallar at framsýna og framføra list á vóru latnir aftur. Tað eru nú skjótt tveir mánaðir síðani, og enn vita vit ikki nær latið verður upp aftur.

Tá ongar framførslur eru, missa listaligu verkætlanir inntøkur av atgongumerkjum, gjald fyri seldar konsertir/ sýningar og rættindapengar. Tá ið ongar söluframsýningar eru, missa listafólkini inntøkuna frá verkunum, bókum og øðrum, sum skuldu seljast júst tá. Tá ið filmarnir ikki verða framleiddir, innan tað tíðarskeið, sum er sett á skrá, men útsettir. Útlendsk filmslið, sum leggja arbeiði og pening eftir sær koma ikki hendavegin. Ja, allar millumlandaverkætlanir støðga, og tær hava ofta góða fígging við sær inna allar listagreinar.

At listin verður so hart rakt, hongur saman við teimum fortreytum, hon virkar undir. Listaliga virkseimið er ikki vinnuligt. Inntøkurnar koma við sølu av atgongumerkjum og verkum, rættindum, almennum stuðli og privatari sponsoring. Um ein verkætlan, sum fær stuðul, ikki javnvigar við 0 kr. tá ið avtornar, so skal stuðulin latast aftur, um har er yvirskot. Um talan er um undirskot, so ber tann, ið stendur fyri verkætlanini, tapið.

Listafólkini/feløgini hava tí onga fíggjarliga bjálving, ongan likviditet, men standa á berum við hvørja einastu byrjan av eini listaligari verkætlan. Ella sagt við øðrum orðum. Listafólkið leggur út. Útleggini verða fíggjað við, ikki at gjalda listafólkunum løn. Sostatt koyra verkætlanir við einum likviditetstroti, ið er kostnaðarmikið og bert æltað í eitt ávíst og avmarkað tíðarskeið; undir tí fortreyt, at tá ið framsýning/ framfærsla eftir ætlan hevur verið, er trotið burtur.

Tað er óvist nær framsýnt og framført verður aftur. Hetta er sera álvarsligt fyri listafólkini. Hóast tey fáa ALS. Tað hongur saman við, at tey undan 12. mars 2020, hava arbeitt fleiri mánaðar við tí fyri eyga at sølan skuldi fíggja lønina og útreiðslur annars teir mánaðarnar.

Listin og búskaparlig sveiggj

Vit vita frá undanfarnum búskaparligum sveiggjum, at keyp av listaverkum og atgongumerkjum eru sera viðkvom. Tey vera sterkt ávirkað, tá ið búskapurin sveiggjar. Vit kunnu tí rokna við, at listin, umframt at verða rakt her og nú, hartil verður ávirkað nøkur ár fram.

Vit mæla til, at almennu innkeypini av list verða økt munandi komandi 3 árin.

Útseta, heldur enn avlýsa

Listafólkini arbeiða hart uppá at fáa avtalur í lag, soleiðis at verkætlanir kunnu útsetast, og tey ikki noyðast at avlýsa. Hetta leggur trýst á hølini í landinum. Longu áðrenn koronasmittuna var hølistørvurin áttrokandi. Tá ið tiltøk frá eini heilari vár/ summarhálvu skulu útsetast, kemur trafikproppur í. Alt sleppur ikki frammat. Onnur tiltøk, sum annars høvdu verið framleidd, mugu víkja og verða ikki til nakað tí pláss er ikki fyri teimum í kalendarunum hjá ymsu hølunum. Í alt eru færri framførðslur og framsýningar. Tað merkir, at í alt er minni søla og onkur kemur at sviða fyri tað.

Vit mæla til at undantak verður gjørt fyri fimleikarhøllina í Hoydølum, so hon í heyst og vetur kann brúkast til listaligt virksemt, og harvið taka trýst av hølistrotinum.

Hølistørvurin ávirkar eisini venjingarnar. Tá ið fjarstøða skal vera millum fólk, er sera torført at venja sjónleik og tónleik, um ikki nokk av plássid er.

Vit mæla til at vit gera leigusáttmálan um gentukostdeildina lidnan, so venjing kann byrja har.

Meirkostnaður og at útseta

Tað er dýrt at útseta. Meirkostnaðurin stendst av, at tað verður útsett til eitt tíðarskeið, har annað arbeiði annars hevði verið gjørt, og onnur inntøka hevði verið vunnin, tá. Tað er arbeidskrevjandi at útseta, tí tað skal fyrireikast, framleiðast, venjast, nýtt lýsingatilfar gerast, høli leigast, eina ferð enn; og møguliga fáast ikki somu fólk, til sama prís og í senn.

Hartil kann likviditetstrotið, sum upprunaliga var planlagt, at varða eitt avmarkað tíðarskeið, men sum nú er uppá óbestemta tíð, verða kostnaðarmikið. Tað er stórur munur á at hava eitt likviditetstrot í nakrar vikur, og so í eitt ár longur, og serliga uppá óbestemta tíð.

Vit mæla til at allur játtaður og umbiðin stuðul verður útgoldin.

Hesar mánaðarnar framførðslualirnir standa tómar, missur tónleikurin nógvar inntøkur av royalties. KODA letur eina upphædd fyri hvørja konsert og tá ið tónleikur verður brúktur alment annars, til dømis í einum sjónleiki. Rithøvundar fáa fyri framførslu av dramatiskum verkum. Tá ið ongar framførsölur eru, so verða rættingapengar ikki útgoldnir.

Vit hava brúk fyri hjálp, ið kompenserar fyri hesar mistu inntøkur av mistari atgongumerkjaskjøl, mistari sølu av verkum á framsýningum, meirkostnaði vegna útsettar verkætlanir, mistir rættindapengar, mist inntøka av seldum framførðslum, og annað vit móguliga ikki hava fingið við her. Vit mæla til, at borið verður soleiðis í bandið, at listafólk kunnu fáa kompensatióin fyri inntøkumissin og meirkostnaðin.

Listin og Hjálparpakki 1

Listafólkasamband Føroya fegnast um, at eisini listafólkini eru fevnd av hjálparpakka 1. Fíggjarliga hevur hetta týdning, men eisini kensluliga hevði hetta týdning. ALS-gjaldið tók við tann 12. mars, men loysti ikki tann trupuleikan at eingin inntøka er at fíggja framleiðslumánaðarnar, sum ligga undan framsýning og framførslu.

Listin og Hjálparpakki 2

Hjá nógvum listafólkum fylgir arbeiðið ikki eini fastari rútmu, so sum árstíðunum. Útreiðslur og inntøkur kunnu sveiggja sera nógv frá ársfjórðing til ársfjórðing. Ja, frá árið til árs eisini. Summar verkætlanir eru í gongd leingi áðrenn nøkur inntøka kemur. Verkini kunna eisini hava sera ymiskan karakter, frá ár til ár, og sostatt seta sera ymisk praktisk krøv. Hetta merkir, at útreiðslurnar hava, hjá teimum flestu, ikki eina fasta rútmu. Summi hava fastar útreiðslur til høli, men meginparturin hevur ikki. Hølistrot er ein stórur trupuleiki á listaøkinum, m.a. tí listafólk ikki hava ráð at gjalda ta høgu leiguna, ið verður kravd á privata marknaðinum.

Innistandandi MVG sum likviditetur hjálpur ikki øllum listaøkinum, tí eftirsum alt listaligt virksemi ikki er vinnuligt, so er tað heldur ikki krav um MVG skráseting. Partar av listaøkinum er frítikið fyri MVG, og hevur sostatt ikki hendan móguleikan at brúka innistandani MVG, sum likviditet.

Hetta merkir at hjálparpakki 2, ikki umfatar tað slagið av virksemi, ið flestu listafólk hava.

Tilmæli frá LISA

- *Peningur verður játtaður til at fígga tann meirkostnað, ið kann standast av at verkætlanir verða útsettar ella detta niðurfyri.*
- *Ein endurgjaldsskipan, ið rindar part av føstu útreiðslunum í listarligum virkseimi/ fyrirkomum, sum hava mist inntøku. Skipanin skal taka hædd fyri, hvussu listaøkini eru skrúvaði saman.*
- *At kravið um afturgjald av peningastuðli skal fella burtur, um verkætlanin, ella tað, ið stuðulin er søktur til, ikki kann fremjast til tíðina, ella als ikki kann fremjast.*
- *Allur játtaður stuðul verður útgoldin, um hann verður umbiðin. Tað er landið, ið hevur tikið avgerðina um at lata aftur spæli- og frammsýningarstøð og ikki listafólki, ið ikki kann gjøgnumføra. Tíksil eigur landið at taka ábyrgdina, og á henda hátt lætta um meirkostnað og likviditetstrot hjá listafólkunum.*
- *Eykajáttan á fíggarlógina 2020, 2021 og 2022 til innkeyp av úttinnandi og skapandi list. Ein øking av innkeypum á 5 milliónir hvørt ár, kann tryggja stimbran av framleiðslu av føroyskari list.*
- *LISA mælir til, at undir koronuátøkunum, har úttinnandi listin hevur tað sera trupult, kunnu pengar til úttinnandi virkseimi, sum eitt undantak, játtast til skapandi virkseimi á sama listaøki.*
- *Vit mæla til at undantak verður gjørt fyri fimleikahøllina í Hoydølum, so hon í heyst og vetur kann brúkast til listaligt virkseimi og harvið taka trýstið av hølistrotinum.*
- *Vit mæla til, at vit í felag gera leigusáttmálan um gentukostdeildina lidnan, so venjing kann byrja har.*

Listafólkasamband Føroya
Lützenstrøð 4
FO 110 Tórshavn
lisa@lisa.fo
Tel +298220197

Viðurskifti hjá LISA.

At enda vilja vit koma inn á viðurskiftini hjá LISA. Koronasmittuátøkini hava ávirka leiguinntøkurnar hjá LISA soleiðis, at vit hvønn mánað hava eitt undirskot á 13.000 krónur, tí vit ongar leigarar hava fingið, meðan smittan hevur herjað.

Vit vilja heita á landstýrismannin í mentamálum, um at taka uppáftur arbeiði við at tryggja LISA eina játtanarhækkun uppá 500.000 krónur í samband við at vit skulu umsita gentukostdeildina í Hoydølum.

Blíðar heilsur

Starvsnevndin

Marita S. Dalsgaard, forfólk

Hansina Iversen, næstforfólk

Jóhan Martin Christiansen, starvsnevndarlimur